

Ympäristöraportti kevät 2016 - kevät 2017

VD/331/11.00.05.00/2014
HP/KR/LMM/TKR/JB

Vantaan kaupungin ympäristökeskuksen vuosittain julkaisema ympäristöraportti on valmistunut. Ympäristöraporttiin on kerätty vuoden 2016 ja kevään 2017 hyviä toimintatapoja ja kestävästä kehitystä tukevia hankkeita Vantaalla. Lisäksi raportti sisältää vuoden 2015 ja osittain myös vuoden 2016 kestävästä kehityksen indikaattorit ja ympäristötilinpidon sekä kaupungin ympäristöohjelman 2013–2016 vuoden 2016 seurannan.

Ympäristöraportti on ohjelmakauden viimeinen ja siinä tarkastellaan myös koko ohjelmakauden tavoitteiden toteutumista. Nyt päättäneen ympäristöohjelmakauden jälkeen kaupungin ympäristötyötä lähdetään kehittämään kohti resurssiviisautta. Käynnissä on resurssiviisaan tiekartan laadinta, jonka toimenpiteiden ja tavoitteiden kerääminen on aloitettu työpajoissa. Resurssiviisaus on resurssitehokkuutta kokonaisvaltaisempi käsite. Se tarkoittaa kykyä käyttää luonnonvaroja harkitusti hyvinvointia ja kestävästä kehitystä edistävällä tavalla, mukaan lukien kiertotalous. Tiekartta otetaan käyttöön vuoden 2018 alussa.

Ekologisen kestävyys säilyttäminen kaupungissa on Vantaan ympäristöjohtamisen keskeinen tavoite. Vantaan kaupunki on mukana useissa energiansäästöön tai muutoin kestävästä kehitykseen tähtäävissä hankkeissa yhteistyössä muiden kaupunkien ja eri alojen tutkimuslaitosten kanssa. Kestävästä kehityksen periaatteet näkyvät niin koko kaupungin toimissa kuin yksittäisissä työpajoissa tai koulutus- ja neuvontatapahtumissa.

Vantaan kokonaiskasvihuonekaasupäästöt sekä asukaskohtaiset päätöt ovat laskeneet koko ohjelmakauden ajan. Ennakkotietojen mukaan Vantaan asukaskohtaiset kasvihuonekaasupäästöt laskivat vuonna 2016 yhteensä kahdeksan prosenttia vuoteen 2015 verrattuna. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja hiilineutraaliuden saavuttaminen on kirjattu kaupungin ympäristöpolitiikkaan 2012–2020. Uuden resurssiviisaan tiekartan laadinnan yhteydessä myös nämä tavoitteet määritellään uudelleen.

Ympäristötietoisuuden ja ympäristöjohtamisen kehittäminen

Ympäristöohjelman tavoitteiden mukaan ympäristötietoisuutta vahvistamalla ohjataan työntekijöitä, asukkaita ja muita sidosryhmiä ympäristövastuulliseen toimintaan. Ympäristöjohtamisen kehittämisen tavoitteena on ympäristöjohtamisen osaamisen lisääminen ja ympäristöjohtamisen nivominen osaksi johtamisjärjestelmää.

Ympäristöviestintä tehostui koko ympäristöohjelmakauden ajan. Myös näyttelyiden järjestäminen yleistyi ja Vantaa-infojen tiloja hyödynnettiin tässä yhteydessä uudella tavalla. Sosiaalisen median käyttö viestintäkanavana vilkastui ja laajeni. Ympäristöön liittyvät teemavuodet lisäsivät kaupunkilaisten tietoisuutta ympäristöstään. Vuoden 2016 teemana oli puot ja joet ja vuonna 2017 teemaksi valittiin lähimetsät. Ympäristöjohtamisen koulutus eteni hieman ohjelmakauden loppupuolella.

Kevennetty ympäristöjärjestelmä, Ekokompassi, otettiin käyttöön useissa yrityksissä. Vuonna 2015 Ekokompassi myönnettiin kaupungin toimitiloihin Kielotie 14:än, ja vuotta myöhemmin Vantaan työterveyslaitos Oy sai sertifikaatin.

Materiaali- ja energiatehokkuuden parantaminen

Materiaali- ja energiatehokkuuden parantamisella säästetään luonnonvaroja ja hillitään ilmastonmuutosta. Tehostamalla tilojen käyttöä ja kehittämällä ympäristökriteerien käyttöä hankinnoissa ja elinkaariarviointia investoinneissa voidaan vähentää energiankulutusta ja haitallisia ilmastovaikutuksia. Kuntalaisten ja muiden sidosryhmien energianeuvontaa tehostetaan ja työntekijöitä neuvotaan energiansäästötoimenpiteissä.

Ympäristöohjelmakaudella kuntalaisten ja sidosryhmien energianeuvontaa ja tiedotusta ilmastoasioista on tehostettu. HSY:n kuluttajien energianeuvontahanke Asiaa siirrettiin hankkeen

loputtua vuoden 2017 alussa Ilmastoinfoon. Ilmastoinfo kosketi useita vantaalaisia kampanjoillaan vuosittain. Vuonna 2016 he olivat mukana seitsemässä tapahtumassa Vantaalla.

Led-valaisimien asennuksia on jatkettu vuosittain. Led-valaisimia oli vuoden 2016 lopussa yhteensä 9 968 kpl, ja niiden osuus oli noin 24 % ulkovalaisimien määrästä. Vuonna 2016 energian kulutus oli 17 504 321 kWh ja energiakustannukset olivat 1 416 042 euroa. Ajoneuvojen yhteiskäyttö on toiminnassa varikon kautta. Lisäksi yhteisautokäyttöä on kokeiltu Leijassa, ja Leijaan on tulossa yksi sähköauto yhteiskäyttöön.

Tavoitteena ollut ilmasto- ja ympäristövaikutusten kevyen arvioinnin käyttöönotto ei ohjelmakaudella edennyt toivotusti. Asiaa kehitetään kuutoskaupunkien yhteistyönä, ja tällä hetkellä seurataan Helsingin ja Turun pilotteja (infra ja talonrakennus). Helsingin malli hyväksyttiin Helsingin yleisten töiden lautakunnassa 2016 alussa. Kestävän rakentamisen ohje on käytössä kaupungin rakennusten kaikissa suunnittelukohteissa. Ohjeiden pohjana on kaupungissa laadittu lähes 0-energiakonsepti.

Hankintakeskuksen kilpailuttamissa hankinnoissa noin 60 prosentissa käytetään jo tällä hetkellä ympäristökriteerejä, kuten ympäristömerkkien mukaisuutta sekä ajoneuvojen päästömääriä ja laitteiden energialuokkia. Hankintaohjeita ollaan päivittämässä ja tekeillä on myös vastuullisten hankintojen tiekartta.

Sähköisten kokousten pitäminen ja Skypen käyttö on yleistynyt. Kauden aikana uusien työntekijöiden perehdyttämispöytäkirjaan lisättiin ympäristöasiat, ja kauden lopulla myös koulutus ympäristöasioista esimiehille edistyi. Ekotukitoiminta on vakiintunut kaupunkiin.

Pilvitulostuspalvelu ja palveluun sisältyvät tulostuslaitteet otettiin käyttöön kaikilla Vantaan toimialoilla, A-Tulkkauk Oy:ssä, Vantaan työterveys ja Suun terveydenhuollon liikelaitoksissa sekä Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksessa.

Ilmastomuutokseen sopeutuminen

Ilmastomuutoksen sopeutumistoimilla varaudutaan sään ääriolosuhteisiin. Tulva- ja hulevesien hallinnan tehostamisella varaudutaan kasvavan sademäärän ja yleistyvien rankkasateiden myötä lisääntyviin tulviin. Ekosysteemien toiminta pyritään varmistamaan säilyttämällä ja kehittämällä.

Tulvariskien määrittelyä jatketaan edelleen purojen kunnostusohjelmatyön yhteydessä. Turvariskien määrittely kiinteistöjärjestelmään aloitetaan 2017. Rakennusluvan yhteydessä on annettu ohjeistusta hulevesien johtamisesta, ja lupahakemukseen on liitettävä selvitys vesien johtamisesta. Viheralueita on kehitetty sietämään sään vaihteluita, ja kasvillisuuden käytön linjaukset hyväksyttiin alkuvuodesta 2016.

Sopeutumiseen liittyvät asiat on sisällytetty valmiussuunnitelmiin päivitysten yhteydessä. Muutokset on lisätty maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimen valmiussuunnitelmiin 2015. Sopeutuminen on myös mukana vastahyväksytyssä kaupungin kriisiviestintäohjeessa ja tekeillä olevassa yhdyskuntatekniikan valmiussuunnitelmassa. Lisäksi sopeutuminen on osana HSY:n vesihuoltolain mukaista varautumissuunnitelmaa 2016.

Ekotehokas kaupunkirakenne

Maankäytön suunnittelu, ja siinä erityisesti alueiden käytön suunnittelu, on yksi tärkeimmistä työkaluista ilmastomuutoksen hillinnässä ja ilmastomuutokseen sopeutumisessa. Yhdyskuntarakenne ja liikenteen ratkaisut vaikuttavat pitkälle tulevaisuuteen ihmistoiminnoista aiheutuvien päästöjen määrään. Ekotehokkaan kaupunkirakenteen kehittämiseen tähtäävillä toimenpiteillä luodaan eheä ja tiivis yhdyskuntarakenne. Joukkoliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantaminen vähentää tarvetta yksityisautoiluun. Ohjelman tavoitteiden mukainen asemanseutujen täydennys- ja uudisrakentaminen on nostanut rakennustehokkuutta muutaman vuoden ajan eniten. Asuntorakentaminen on ollut voimakkainta Tikkurilassa.

Ilmastovaikutuksien arviointia kaavoituksessa on viime vuonna tehty Keko-laskurilla ja aikaisemmin myös muita laskureita on kokeiltu. Vuonna 2016 kasvihuonekaasupäästöt arvioitiin 11 eri suunnitelmassa. Keko-laskennat tulokset on raportoitu kaavaselostuksissa, mutta arviointi ei ole vaikuttanut kaavan.

Vantaan liikennepoliittinen ohjelma (Valo) hyväksyttiin alkuvuodesta 2016. Telinepaikkoja oli vuoden 2016 lopussa 2 303 pyörälle, ja telineistä oli runkolukittavia suurin osa, eli 2 141 kappaletta. Pyöräilyn laatureitin Tikkurila-Korso katusuunnitelmat on laadittu. Laatureittiverkon toteutusjärjestys ja yhteydet Helsinkiin ovat tarkentuneet. Lisäksi on laadittu pyöräilyn laatureittien mitoituseriaa, joiden pohjana on Valon liikkumisalueet. Sähköautoilun edistämiseksi julkisia ja puolijulkisia latauspisteitä on rakennettu 14 kappaletta yhteistyössä Vantaan Energian kanssa.

Kestävä rakentaminen ja rakennusten käyttö

Energiatohokkuuden lisääminen ja laadun varmistaminen korostuvat jatkuvasti rakennusten suunnittelussa sekä uudis- ja korjausrakentamisessa. Rakentamisen ja rakennusten käytön ympäristökuormaan vaikuttavat energiatohokkuuden ohella rakennuksen sijainti, koko, materiaalit sekä huollettavuus ja kierrätettävyys. Kestävän rakentamisen ja kestävän rakennusten käytön tavoitteita edistetään Vantaalla seuraavasti: ohjataan ja tuetaan energiatohokasta uudis- ja korjausrakentamista, parannetaan kaupungin omien rakennusten energiatohokkuutta sekä selvitetään uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia.

Kestävässä rakentamisessa ja rakennusten käytössä korostuvat energiatohokkuuden lisääminen ja laadun parantaminen. Merkittävä puurakentamisen edistämiskohde, pohjoismaiden suurin puukerrostalo, valmistui Kivistön asuntomessualueelle.

Kaupungin kiinteistöjen Kiha-järjestelmän (kiinteistön hallintajärjestelmä) käyttöön suunnitellaan yhteisnäkömää, johon pyritään saamaan myös energiatietoa. Näin seuranta helpottuu. Avaimeen (kaupungin sisäinen intra) on myös tulossa yleisnäkömää energiatiedoista. Energiansäästötoimintaa on tehty näkyväksi muun muassa toimittamalla 200 kiinteistöön energiatodistuksen näkyville asetettavaksi. Yhteensä 50 todistusta lisää jaetaan piakkoin. Uusiin ja korjattaviin rakennuksiin tehdään paikalla tuotettua uusiutuvaa energiaa (aurinkosähkö ja -lämpö).

Ekosysteemipalvelujen toiminta ja ympäristöhäiriöiden vähentäminen

Riittävien virkistysalueiden ja ekosysteemipalveluiden toimivuuden turvaaminen ovat keskeisiä tekijöitä luotaessa viihtyisiä asuinalueita. Luonnon monimuotoisuus, mahdollisimman puhtaat pinta- ja pohjavedet, hyvä ilmanlaatu sekä meluhaittojen estäminen lisäävät asumisviihtyvyyttä ja edistävät terveyttä.

Luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen suunnittelun ja rakentamisen yhteydessä on parantunut. Monimuotoisuuden seurantarajajärjestelmää on kehitetty ja toteutettu. Laajoja luontoselvityksiä on laadittu, esimerkiksi kääpä- ja liito-oravaselvitykset. Viherrakenneselvitys valmistuu keväällä 2017.

Pohjaveden tarkkailut jatkuvat säännöllisinä. Fazerin ja Valion tuotantolaitosten vedenhankinnalle tärkeän Fazerilan pohjavesialueen lähes 20 vuotta vanha suojelusuunnitelma päivitettiin vuonna 2015 vastaamaan nykytilannetta. Lisäksi Fazerilan pv-alueelle tehtiin uusi pohjaveden tarkkailusuunnitelma.

Tieliikennemelun torjuntaan liittyvät toimenpiteet etenivät vaihtelevasti. Hiljaisia päällysteitä (SMA 11) tehtiin vuonna 2016 yhteensä 3 590 m². Meluesteitä rakennettiin 200 metriä Pakkalaan vuonna 2015. Kaikki suunnitelman mukaiset nopeusrajoitusten alennukset on toteutettu.

Ympäristölautakunta 19.4.2017 § 12

Ympäristöjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:

Päätettiin ympäristöjohtajan esityksen mukaisesti.

Kaupunginhallitus 24.4.2017 § 19

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää ympäristöraportti kevät 2016-kevät 2017 kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 8.5.2017 § 8

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä ympäristöraportti kevät 2016-kevät 2017 tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Raportti 2016-2017

Muutoksenhakuohje: 4.1 Valituskielto

Lisätiedot: ympäristöpäällikkö Leena Maidell-Münster, puh. 0400 427 705
ympäristösuunnittelija Tina Kristiansson, puh. 050 314 5684
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi